

Н.Р. Балик,
О.О. Лялик

АКТИВНЕ НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ВЕБ 2.0

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

ББК 32.973.26-018.2
Б20

Балик Н.Р., Лялик О.О.

Б20 Активне навчання з використанням технологій Web 2.0: Навч. пос. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. — 88 с.

ISBN 978-966-10-0781-8

Що таке Веб 2.0? Для чого учителю потрібні технології Веб 2.0? Які програми використати, щоб зробити навчання ефективнішим та цікавішим? Відповіді на ці та інші запитання можна знайти у посібнику. Зокрема розглядаються найпопулярніші сервіси Веб 2.0: Вікі, блоги, карти знань, мультимедійні сервіси, соціальні закладки, дається короткий огляд того, як вони можуть бути використані у вищих навчальних закладах та школах, пропонуються практичні поради з їх використання у навчанні.

Для студентів педагогічних спеціальностей, учителів, учнів та усіх, хто цікавиться сучасними інформаційними технологіями.

ББК 22.1я72

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-0781-8

© Балик Н.Р., 2009
© Навчальна книга – Богдан,
макет, художнє оформлення, 2009

Загальний огляд технологій Веб 2.0

У 2001 році відбулися дві події, що вважаються початком «епохи Веб 2.0»: відкриття Вікіпедії (відкритої багатомовної енциклопедії) і старт ініціативи OpenCourseWare (OCW) Массачусетського технологічного інституту. Ці події об'єднує спільна мета — створення репозитарію вільних ресурсів, надання доступу до знань усім бажаючим. Однак навчальні матеріали не єдиний і, мабуть, не найголовніший елемент освіти. Досить швидко стала очевидною необхідність у появі програмного забезпечення, що об'єднує учнів та викладачів і дає можливість задавати запитання і отримувати відповіді, обговорювати навчальні матеріали та допрацьовувати їх спільними зусиллями тощо.

Технологія Веб 2.0 — це мережне програмне забезпечення, що підтримує групові взаємодії та діяльність. Блоги, вікі, мультимедійні сервіси, геосервіси, соціальні закладки, карти знань — це перелік соціальних сервісів, що розглядаються у посібнику.

Для чого усі ці інструменти? Коротко можна відповісти так: спільне навчання та робота у мережі. Для викладачів, незалежно від дисципліни, яку вони викладають, це означає можливість творчого використання сучасних інформаційних технологій у своїй педагогічній діяльності, можливість зробити студента чи учня «учителем», причому це просто й недорого. Важливо, що для цього не потрібно спеціальної підготовки. Крім того, вивчення технології Веб 2.0 передбачене у нових шкільних програмах з інформатики, отже, незабаром кожен школяр буде знайомий з ними.

Веб 2.0 (Web 2.0) — друге покоління мережних сервісів, що діють в Інтернеті. На відміну від першого покоління сервісів, Веб 2.0 дає можливість користувачам спільно працювати із сервісами, створювати та обмінюватися даними. Появу терміну Веб 2.0 пов'язують із статтею «Tim O'Reilly — What Is Web 2.0», вперше опубліковану російською мовою в журналі «Компьютерра» і потім розміщену під заголовком «Що таке Веб 2.0» на веб-сайті «Компьютерра online»[18]. У цій статті Тім О'Рейлі пов'язав появу великої кількості сайтів, об'єднаних деякими загальними принципами, із загальною тенденцією розвитку Інтернет-співтовариства, і назвав це явище Веб 2.0, на протипагу «старому» Веб 1.0.

Соціальні сервіси Веб 2.0 — це сучасні засоби, мережне програмне забезпечення, що підтримує групові взаємодії та групові дії користувачів мережі Інтернет [8].

Ці групові дії включають:

- ✓ персональні дії учасників: записи думок (блог); замітки та анотації чужих текстів, мережні закладки; розміщення аудіо-, фото- та відеофайлів (Пікаса, Ют्यूб тощо);
- ✓ комунікації учасників між собою, обмін повідомленнями: пошта, чат, форум, коментарі у блозі, відеоскайп.

Основні типи соціальних сервісів Веб 2.0

Мережні щоденники (блоги) — сервіс Інтернет, що дає можливість будь-якому користувачеві вести записи з довільної тематики. За аналогією з особистими щоденниками блоги називають мережними щоденниками [2].

Робота у середовищі блогів формує у викладачів та учнів уявлення про цінності обновлюваної інформації, навички оперативної роботи з інформацією, вміння збирати і представляти інформаційні потоки тощо.

Вікі — соціальний сервіс, що дає можливість будь-якому користувачеві редагувати текст сайту (писати, вносити зміни, видаляти, створювати посилання на нові статті тощо) [3].

Різні варіанти програмного забезпечення Вікі дають можливість завантажувати на сайти файли, що містять текст, зображення, відео, звук тощо.

Робота у Вікі середовищі формує у викладачів та учнів уявлення про цінності об'єктів, доступних для багаторазового використання, готовність ділитися своїми навчальними матеріалами, розуміння необхідності чіткого дотримання правил створення і найменування статей тощо.

Засоби для збереження закладок — засоби для збереження посилань на веб-сторінки, які користувач регулярно відвідує [5]. На відміну від традиційних методів збереження закладок, нові соціальні сервіси дають можливість:

- ✓ додавати посилання з будь-якого комп'ютера, підключеного до мережі Інтернет;
- ✓ посилання будуть доступні з будь-якого комп'ютера, підключеного до мережі Інтернет;

- ✓ позначати кожну закладку одним або кількома тегами (мітками-категоріями);
- ✓ засоби збереження закладок належать до так званих народних класифікаторів.

Соціальні сервіси збереження мультимедійних ресурсів — сервіси мережі Інтернет, що дають можливість безкоштовно зберігати, класифікувати, обмінюватися цифровими фотографіями, аудіо- та відеозаписами, текстовими файлами, презентаціями, а також організувати їхнє обговорення [14].

Карти знань (англ. *Mind map*) — спосіб зображення процесу мислення за допомогою схем. В українських перекладах цей термін подають по-різному — карти розуму, карти пам'яті, інтелект-карти, асоціативні карти тощо [19].

Сервіси спільного використання та редагування карт знань розширюють можливості образного мислення. Спільна робота з картами формує інформаційну обізнаність і критичне ставлення до представлені візуально інформації.

Соціальні геосервіси — сервіси мережі Інтернет, що дають можливість з досить високою точністю знаходити, відзначати, коментувати, доповнювати фотографіями різні об'єкти на карті Землі. Для цього використовують реальні дані, отримані за допомогою навколоремних супутників.

Соціальні пошукові системи — системи, що дають можливість користувачам визначати, як вести пошук, які сайти переглядати насамперед, на які ключові слова перш за все звертати увагу та як представляти знайдені результати [16]. Пошук можна адаптувати до певної тематики та співтовариства.

Сервіси колективного пошуку дають можливість працювати з інформацією більш ефективно, використовуючи підтримку програм та інших людей. Робота з цими сервісами допомагає сформувати вміння пошуку, навички побудови власної класифікації та навички спостереження та використання пошукових і класифікаційних вмінь інших людей.

Соціальні мережі у цілому дають можливість знаходити партнерів для спільної діяльності та навчання. Участь у соціальних мережах допомагає визначати сферу найближчих інтересів, формує навички суспільної поведінки в мережі, вміння вибудовувати робочі групи для роботи над різними проектами.

Розглянемо детальніше окремі соціальні сервіси та педагогічні можливості їх використання.

Блоги

Блог (англ. *blog*, від *web logging*, «мережний журнал або щоденник подій») — це веб-сайт, основний вміст якого — записи, що регулярно додаються [2].

Інше означення блога — вхід у «світове павутиння», в якій людина веде свою колекцію записів.

Блог є специфічною формою організації спільноти користувачів навколо певного автора чи авторів блога.

Блогер — людина, котра веде блог.

Блогосфера — це сукупність усіх блогів у межах одного регіону.

Блоги поділяються на такі види:

1) за тематикою:

- ✓ персональні (особисті);
- ✓ тематичні.

2) за типом змісту:

- ✓ фотоблог;
- ✓ підкастинг — розміщуються аудіо- та відеоматеріали, також RSS канал для плеєрів;
- ✓ відеоблог — розміщуються відеофайли, вставлені в спеціальний програвач;
- ✓ моблог або «мобільний блог» — оновлення даних здійснюється віддалено з мобільного телефону або КПК.

Можливості

Учасники можуть виконувати такі дії:

- ✓ писати власні повідомлення;
- ✓ читати повідомлення, опубліковані іншими авторами;
- ✓ коментувати повідомлення інших авторів;
- ✓ відповідати на коментарі;

- ✓ зв'язувати повідомлення та коментарі за допомогою гіперпосилань.

Характерні ознаки блогів

До основних особливостей блогів належать:

- ✓ зворотний порядок розміщення записів: нові повідомлення (їх зазвичай називають постами) публікуються зверху;
- ✓ на головній сторінці блога доступні лише останні надходження, решта публікацій доступні при перегляді архіву;
- ✓ запрошення до публікації коментарів розміщується після публікації;
- ✓ тільки власник та автори блога можуть задавати тему та ініціювати обговорення;
- ✓ формат блога дає можливість об'єднувати зміст кількох авторських блогів на одній сторінці;
- ✓ кожне повідомлення, розміщене в блозі, має свою URL-адресу, за якою можна до нього звернутися [1].

Практичні поради

Розуміння блогів як особистих щоденників багато у чому застаріле. Сьогодні блоги часто використовують для підтримки навчального процесу.

Учням та студентам потрібні блоги для:

- ✓ розвитку самостійності, самоконтролю;
- ✓ підвищення мотивації до навчання;
- ✓ знаходження джерел інформації у процесі спілкування;
- ✓ розвитку мовленнєвих навичок;
- ✓ колективної співпраці через творчість кожного;
- ✓ формування відповідальності, вміння дивитись на подію з різних точок зору;
- ✓ розвитку творчих здібностей.

Блоги, особливо професійні, учительські, — порівняно нове явище в середовищі педагогів. Створюючи блоги, учителі не завжди уявляють, які додаткові можливості відкриваються як для них, так і для інших учасників і читачів їхнього блога. Аналіз регулярно поновлюваних професійних учительських блогів свідчить про те, що доцільно використовувати їх для:

- ✓ рекомендацій для учнів з вивчення тих чи інших тем;
- ✓ обговорення з учнями текстів досліджуваних творів;
- ✓ перегляду навчальних відеофільмів з лекціями, а то й відеоуроками, шляхом вбудовування їх у свої блоги;

- ✓ публікації опитувальників, онлайн-тестів, вбудованих календарів, різноманітних слайд-шоу;
- ✓ репортажів про події в класі чи на уроці;
- ✓ «післямови» до власних уроків — написаних часто в жанрі рефлексії;
- ✓ обміну корисними посиланнями на ресурси Інтернету;
- ✓ обміну знаннями в галузі ІКТ (як приклад, обмін навчальними презентаціями, створеними учителями);
- ✓ обміну гаджетами з різними функціями (наприклад, «стрічка історичних подій», інтерактивна таблиця Менделєєва, онлайн-калькулятор, редактор побудови графіків функцій тощо);
- ✓ корисних порад батькам, що цікавляться освітою своїх дітей тощо.

А що отримує учитель, котрий веде професійний веб-щоденник? Що дає йому такий «Самвидав»? Можливі відповіді на це запитання:

- ✓ роблячи записи в блозі, учителі вдосконалюють свою письмову мову;
- ✓ цікавлячись новинами учительського блог-комюніті, вони розширюють свій кругозір;
- ✓ цитуючи інших учителів-блогерів, учителі переймають кращий досвід своїх колег;
- ✓ підтримуючи (читаючи та коментуючи) блоги колег, учителі сприяють створенню професійного мережного учительського співтовариства;
- ✓ учителі звикають діяти спільно і звіряти свої дії з нормами професійної спільноти;
- ✓ використовуючи нові веб-інструменти, учителі постійно вдосконалюють свої ІКТ-навички.

Можливі застосування блогів у педагогічній практиці подаємо за допомогою карти знань:

Рис. 1

Основні режими роботи із сервісом

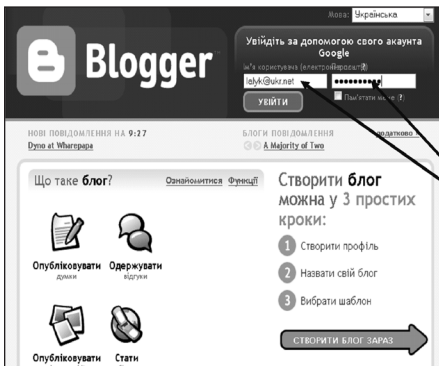
Створення блогів

Створити власні блоги можна на:

- ✓ LiveJournal (Живий Журнал)
- ✓ Блогер від компанії Google тощо.

Етапи створення блога:

- ✓ завантажити веб-браузер, відкрити, наприклад, сайт <http://www.blogger.com>. Для авторизації сеансу роботи необхідно ввести ім'я користувача та пароль (рис. 2);

Введіть відповідну інформацію та натисніть кнопку **УВІЙТИ**

Рис. 2

- ✓ після успішної авторизації перейти власне до створення блога. Якщо користувач вперше працює у середовищі, то система запропонує зареєструватися (рис. 3);

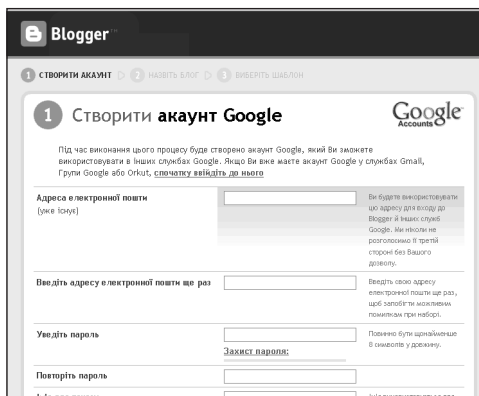

Рис. 3